

500 CUDÓW NATURY

MAŁOWNICZE KRAJOBRAZY I FASCYNUJĄCE ZJAWISKA

500 CUDÓW NATURY

MAŁOWNICZE KRAJOBRAZY
I FASCYNUJĄCE ZJAWISKA

EUROPA

4

AUSTRALIA
I OCEANIA

116

AMERYKA
POŁUDNIOWA

146

AMERYKA
PÓŁNOCNA
I ŚRODKOWA

196

AFRYKA

238

AZJA

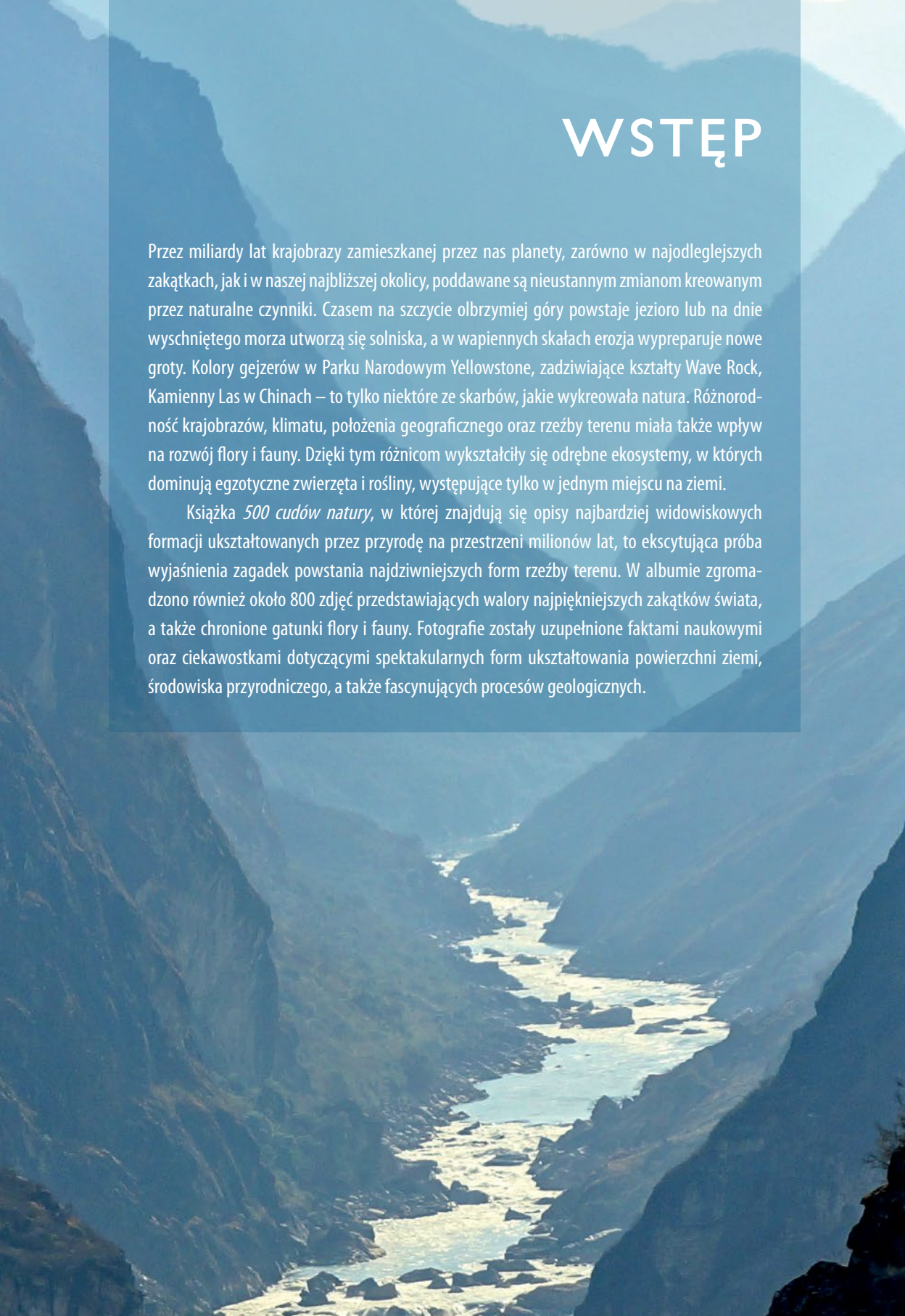
312

WSTĘP

Przez miliardy lat krajobrazy zamieszkałej przez nas planety, zarówno w najodleglejszych zakątkach, jak i w naszej najbliższej okolicy, poddawane są nieustannym zmianom kreowanym przez naturalne czynniki. Czasem na szczycie olbrzymiej góry powstaje jezioro lub na dnie wyschniętego morza utworzą się solniska, a w wapiennych skałach erozja wypreparuje nowe groty. Kolory gejzerów w Parku Narodowym Yellowstone, zadziwiające kształty Wave Rock, Kamienny Las w Chinach – to tylko niektóre ze skarbów, jakie wykreowała natura. Różnorodność krajobrazów, klimatu, położenia geograficznego oraz rzeźby terenu miała także wpływ na rozwój flory i fauny. Dzięki tym różnicom wykształciły się odrębne ekosystemy, w których dominują egzotyczne zwierzęta i rośliny, występujące tylko w jednym miejscu na ziemi.

Książka *500 cudów natury*, w której znajdują się opisy najbardziej widowiskowych formacji ukształtowanych przez przyrodę na przestrzeni milionów lat, to ekscytująca próba wyjaśnienia zagadek powstania najdziwniejszych form rzeźby terenu. W albumie zgromadzono również około 800 zdjęć przedstawiających walory najpiękniejszych zakątków świata, a także chronione gatunki flory i fauny. Fotografie zostały uzupełnione faktami naukowymi oraz ciekawostkami dotyczącymi spektakularnych form ukształtowania powierzchni ziemi, środowiska przyrodniczego, a także fascynujących procesów geologicznych.

EUROPA

001 PLAŻE W DHËRMI

Południowe wybrzeże Morza Jońskiego

Położone nad Morzem Jońskim Dhërmi zuroczy turystów krystalicznie czystą wodą i spokojną plażą, na której nigdy nie brakuje miejsca. Największą zaletą tej miejscowości jest skromna baza hotelowa, która sprawia, że można tu wypoczywać z dala od zgiełku panującego w popularnych kurortach. Wśród okolicznych skał znajduje się mnóstwo niewielkich dzikich plaż, które choć na jeden dzień można zatrzymać wyłącznie dla siebie. Wypoczynek warto przedłużyć do zachodu słońca, kiedy całe wybrzeże w okolicach Dhërmi zalewane jest romantyczną poświatą w kolorze błękitu, różu i fioletu.

001

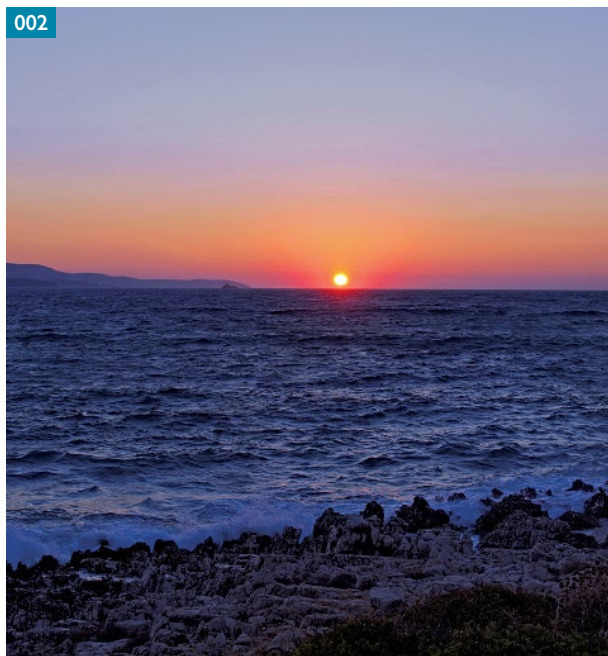
002

002 PLAŻE W KSAMIL

Południowe wybrzeże przy granicy z Grecją

Uroczą miejscowość na południu kraju, w pobliżu granicy z Grecją, świadczy o tym, że czasy, kiedy Albanię uważano za synonim socjalistycznego ubóstwa przeszły już do historii. Plaża w Ksamil rozpościera się nad piękną zatoką, w której pejzaż wpisują się cztery wyspy, w tym greckie Korfu. Region oferuje przybyszom słoneczną pogodę, krystalicznie czystą wodę i zaplecze turystyczne porównywalne z kurortami nad Morzem Śródziemnym. Największą atrakcją turystyczną Ksamil są niewielkie bunkry, którymi usiane jest wybrzeże. Budowę tysięcy betonowych schronów rozpoczęto w 1967 r. z inicjatywy Envera Hodży, I Sekretarza KC Albańskiej Partii Pracy, przerażonego wymagowaną wizją sowieckiej inwazji. Dziś niektóre z bunkrów są pomalowane na wdzięczne kolory przez graficiarzy.

002

003

003

003 DOLINA MALTATAL

Południowa Austria, region Karyntii, na północny zachód od Villach

Dolina Maltatal, znana też jako Dolina Spadającej Wody, to przyrodniczy raj w Alpach i jedna z niewielu dolin, w której wodospady zamarzają w gigantyczne lodowe kaskady. Dolina została ukształtowana przez lodowiec, dzięki czemu zachowała typowy dla tej formacji kształt litery U. Ponieważ jest usytuowana na terenie parku narodowego, organizowanie wspinaczek i polowań jest dozwolone tylko w określonych miesiącach. Zamarznięte wodospady mają różne wielkości – zdarzają się niewielkie, kilkumetrowe, ale można też zobaczyć prawdziwe giganty. W całym rejonie jest ich około 100, a do najpiękniejszych zalicza się Schleierwasserfall, którego nazwa oznacza „wodny welon”.

004 JASKINIE LODOWE

Alpy Salzburskie, w masywie Tennengebirge

Jaskinie Eisriesenwelt w austriackim masywie Tennengebirge (Góry Tennen), w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Salzburg, charakteryzują się nietypowymi formacjami lodowymi. Pomimo dodatniej temperatury na zewnątrz w podziemnych grotach stale panuje mróz, dzięki czemu ogromne lodowe kaskady się nie topią, a spływająca z góry woda zamarza na ich powierzchni i systematycznie powiększa ogromne kolumny. Górski masyw powstał w trzeciorzędzie, a miękkie skały przez miliony lat ulegały erozji, w wyniku której powstało 42 km korytarzy. W poszczególnych komorach i tunelach znajdują się różnorodne formacje, których nazwy są związane z ich kształtem, np. Lodowe Organy, Lodowa Kaplica. Początek tego niepowtarzalnego ciągu grot i tuneli stanowi góra Hoshkogel. Wejście usytuowane jest na wysokości 300 m n.p.m., a do tarcie do niego wymaga wspinaczki stromym szlakiem.

004

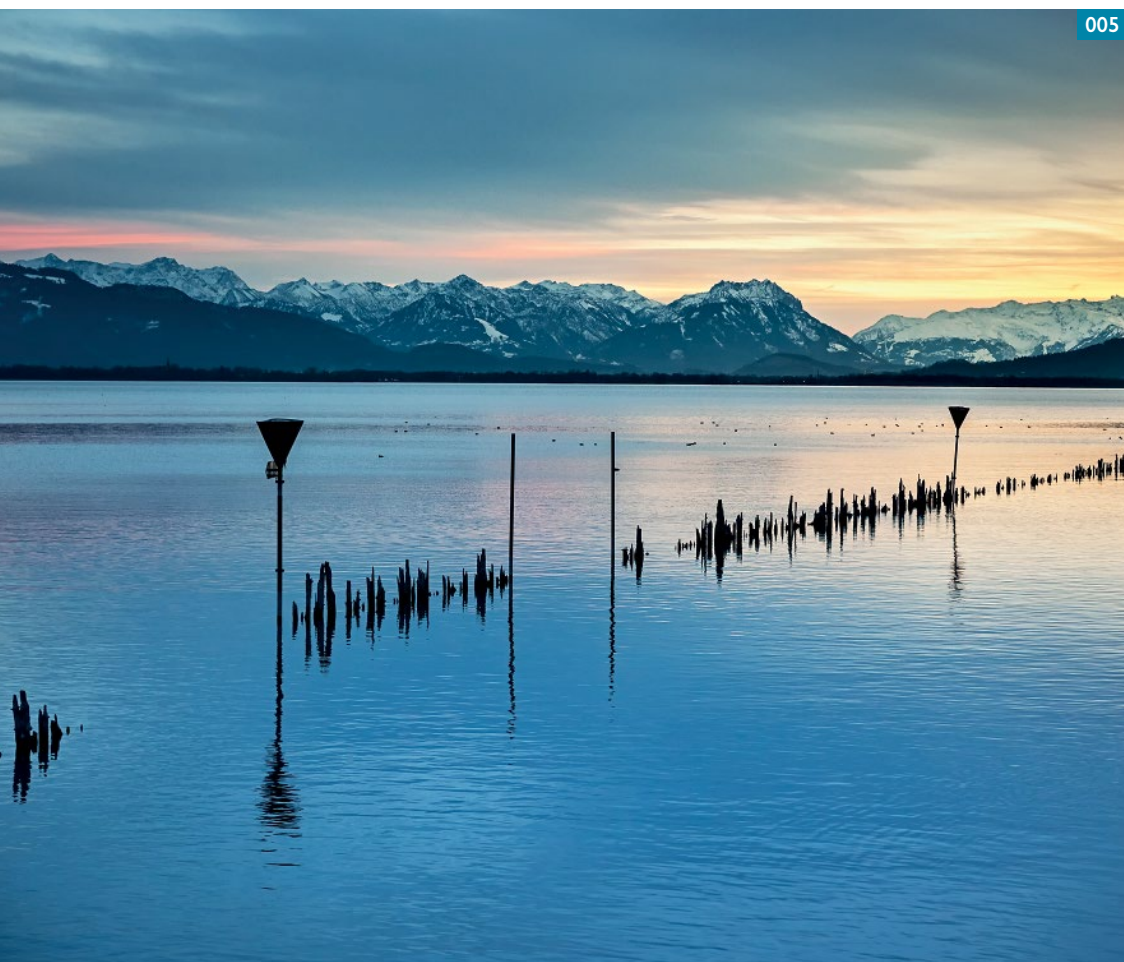

004

005 JEZIORO BODEŃSKIE

Na pograniczu Austrii, Niemiec i Szwajcarii,
u podnóża Alp

Jezioro Bodeńskie, jedno z najpiękniejszych akwenów Europy, jest trzecim pod względem wielkości na kontynencie. Poza walorami turystycznymi akwen stanowi też rezerwar słodkiej wody dla wielu milionów mieszkańców okolicznych miast i wiosek. Powierzchnia zbiornika wynosi 538,5 km², a jego obwód 273 km. W najgłębszym miejscu dno jeziora znajduje się 254 m poniżej powierzchni. Na terenie Austrii największym miastem nad jeziorem jest Bregenz, gdzie szczególną atrakcją są festiwale teatralne, z najważniejszym Bregenzer Festspiele, podczas których spektakle odgrywane są na wodzie. Zbudowana specjalnie na taką okazję scena jest jedną z największych na świecie.

005

006

006 JEZIORO NEZYDERSKIE

Na granicy Austrii i Węgier, w północno-zachodniej części Małej Niziny Węgierskiej

Jezioro Nezyderskie leży na terenie dwóch krajów: Austrii i Węgier, częściowo też tworzy ich granicę. Jest to największe europejskie jezioro, nazywane często wewnętrznym morzem. Zbiornik słonej wody rozpościera się na powierzchni 157 km². Ogrom jeziora o długości około 36 km i szerokości 4,5–8 km sprawia, że czasem przeciwny brzeg jest niewidoczny. W ciągu roku wielkość akwenu się zmienia, maksymalna, jaką odnotowano, to ponad 300 km². Z kolei w porze małych opadów jezioro może całkowicie wyschnąć. Tak duże różnice są możliwe dzięki niewielkiej głębokości zbiornika, nieprzekraczającej 2 m. Z powodu rosnącej w pobliżu unikatowej roślinności Jezioro Nezyderskie zostało objęte ochroną w parku narodowym. Dominuje tu nietypowa jak na środkową Europę roślinność stepowa, przeplatana pasami wilgotnych łąk przybrzeżnych. Jest to idealne miejsce dla wielu gatunków ptaków

007

007 PARK NARODOWY ALPY WAPIENNE

Południowa część Górnej Austrii, w regionie Pyhrn-Eisenwurzen

Na terenie Parku Narodowego Alpy Wapiennych w wyniku milionów lat działania czynników naturalnych w miękkim wapieniu powstały spektakularne doliny i różnorodne formacje, nadające obszarowi wyjątkowy charakter. Po plejstocenicznym lodowcu pozostały też krystalicznie czyste jeziora i liczne wodospady urozmaicające krajobraz. Najważniejszą wartością parku jest przyroda. Roślinność w większości składa się z lasów iglastych, w których dominują sosna i świerk, a także z typowych dla obszarów górskich buków. Na znacznych wysokościach las ustępuje halom alpejskim, z których najpiękniejsza jest Ebenforst. Świat fauny reprezentują kozice górskie, a w usytuowanych niżej dolinach sarny, jelenie i zające. Tereny są wyjątkowo bogate w różnorodne gatunki owadów, zwłaszcza w rejonach łąk, a także rzadkie gatunki ptaków.

008

008 WĄWÓZ BÄRENSCHÜTZKLAMM

W paśmie górskim Grazer Bergland,
40 km na północ od Grazu

Monumentalne wapienne rumowiska skalne wąwozu Bärenschützklamm niedaleko Grazu w malowniczej i pełniej niespodzianek Styrii to przyrodnicza perełka Austrii. Spływająca po skałach woda i dziesiątki metrów pnących się w górę drewnianych schodów tworzą unikatowy krajobraz, który z uwagi na niepowtarzalne piękno i walory w 1978 r. został uznany za austriacki pomnik przyrody. Wąwóz skalny uznawany jest za europejski unikat z powodu wodospadów. Jest ich tu ponad 20 i spływają po wapiennych skałach i rumowiskach z wysokości od 200 do 300 m. Zejście na dno wąwozu wymaga pokonania około 350 m różnicy poziomów. Najwyższy punkt znajduje się na wysokości 1100 m n.p.m. Wąwóz ciągnie się przez 1,5 km i na całej jego długości można podziwiać fantastyczne formacje skalne i spektakularne kaskady wodne. Krajobraz uzupełnia bogata roślinność, która dzięki intensywnemu nawodnieniu ma tu idealne warunki do rozwoju.

008

009 WODOSPAD KRIMML

Okolo 100 km na wschód od Innsbrucku

Wodospad Krimml na rzece o tej samej nazwie to jedna z najciekawszych atrakcji przyrodniczych Austrii, usytuowana w pobliżu słynnej trasy turystycznej Gerlosstrasse. Kaskada, która powstała podczas ostatniego zlodowacenia, imponuje wysokością, dzięki której wodospad uplasował się na pierwszym miejscu w Europie i piątym na świecie. Krimml spada w dół etapami z wysokości 380 m. Najwyższy odcinek ma 140 m długości. Każdy z kolejnych progów zmienia kierunek spadku wody, co nadaje całości unikatowy wygląd. Krimml znajduje się na terenie parku narodowego, a otacza go wspaniała, chroniona przyroda. To jedynie miejsce w Austrii, które uhonorowano Europejskim Dyplomem Ochrony Przyrody.

010 KANION RZeki NERETWY

Pomiędzy miejscowością Konjic a Mostarem

Rzeka Neretwa płynie malowniczo pośród wysokich skalistych szczytów Gór Dynarskich. Do najpiękniejszych odcinków zalicza się fragment pomiędzy miejscowością Konjac i Mostarem, nazywany Kanionem Rzeki Neretwy. Nurt w tym rejonie nie tworzy prostej linii, lecz wiję się, jakby poszukiwał najlepszej drogi pomiędzy skalnymi ścianami. Brak tu płaskiego nabrzeża, skąpa jest także roślinność. Ograniczone skalnymi ścianami koryto ma zmienną szerokość, co sprawia, że w węższych miejscach wody się burzą i tworzą groźnie wyglądające spiętrzenia. Na niezwykłość tego rejonu składają się też szmaragdowozielony kolor wody i najwyższa klasa jej czystości. Dawniej tereny nad rzeką były zamieszkiwane, ale obecnie można zobaczyć tylko pojedyncze, na wpół zrujnowane domy, które dawno zostały opuszczone. Wzdłuż biegu rzeki biegnie linia kolejowa, pokonująca liczne tunele.

010

011 PIASKOWE PIRAMIDY W FOČA

Wschodnia Bośnia i Hercegowina, w pobliżu rzeki Driny

Natura tworzy krajobrazy, które nie tylko zadziwiają pięknem, ale również pobudzają do refleksji nad tym, jak powstały. Formacje skalne o nietypowych kształtach są spotykane w wielu krajach, ale Bośnia i Hercegowina może się pochwalić Piaskowymi Piramidami. Te niecodzienne twory w pobliżu miasta Foča powstawały przez około 200 lat. Piasek nie jest dobrym materiałem budulcowym, ale oddziaływanie zmiennych temperatur (od znacznych mrozów po upały), zamarzającej wody, wiatrów i innych czynników atmosferycznych sprawiło, że piaszczysta gleba ulegała erozji i w ten sposób powstały dziesiątki piaskowych słupów. Piramidy występują w skupiskach na szczytach piaskowych pagórków lub na ich zboczach. Większość z nich jest nietrwała i chociaż z pozoru sprawiają wrażenie twardych i solidnych, przy dotknięciu się rozsypują, dzięki czemu zapewniają ciągłą zmienność krajobrazu w tym rejonie.

010

011

012 PARK NARODOWY HUTOVO BLATO

Południowo-wschodnia Hercegowina, po lewej stronie rzeki Neretwy, w pobliżu miast Čapljina i Stolac

Nazwa „Hutovo Blato” oznaczająca tereny błotne doskonale charakteryzuje specyfikę parku narodowego, który obejmuje obszar o powierzchni około 8 tys. ha w dolinie Neretwy, w okolicy miejscowości Čapljina. W parku ochronie podlega specyficzne środowisko podmokłych i bagiennych terenów w okolicy dopływu Neretwy – rzeki Krupy, oraz jeziora Deransko. Lokalny klimat śródziemnomorski jest kształtowany przez pobliskie Morze Adriatyckie. Dzięki doskonałym warunkom region jest siedliskiem ptaków wodnych i błotnych. Odnotowano tu 163 gatunki awifauny. Sprzyja temu bogactwo ryb, które są podstawą ich pożywienia. Główne formacje roślinne to wilgotne lasy, rośliny łąkowe, bagienne i wodne. Łącznie sklasyfikowano tu około 600 gatunków flory.

012

013 PARK NARODOWY SUTJESKA

Południowo-wschodnia części Bośni i Hercegowiny,
przy granicy z Czarnogórą

Park Narodowy Sutjeska to najstarszy na terenie Bośni i Hercegowiny obszar chroniony, założony w 1965 r., obejmujący powierzchnię 17,5 tys. ha. Nazwa parku pochodzi od rzeki Sutjeski, która przepływa przez jego teren. Na chroniony obszar w większości składają się rejony górskie, w których usytuowany jest najwyższy szczyt kraju – Maglić (2386 m n.p.m.). Szczególnie cenne są tu formacje roślinne obejmujące m.in. fragmenty pierwotnej puszczy Perućica. Na terenach górskich zachował się typowy strefowy układ roślinności: lasy mieszane w dolnych partiach, formacje iglaste z przewagą sosen oraz świerków na wyższych obszarach oraz górskie łąki powyżej granicy lasu. Pojawiają się tu gatunki roślin alpejskich, w tym szereg endemicznych. Typowa dla tego regionu fauna to niedźwiedzie brunatne, wilki i dziki. Samodzielne środowisko tworzy leżące na wysokości 1500 m n.p.m. jezioro Trnavačko o ciekawym kształcie zbliżonym do serca, a także 82-metrowy wodospad Skakavac.

014

014

014 WODOSPADY KRAVICA

Południowa część Bośni i Hercegowiny

Trebižat to niewielka rzeka o długości 51 km, główny dopływ Neretwy. Przeważnie płynie spokojnie wąskim korytem, jednak w pobliżu granicy z Chorwacją na odcinku 3 km tworzy malownicze kaskady. Wodospady Kravica zalicza się do największych przyrodniczych atrakcji Bośni i Hercegowiny. Rozgałęziająca się w szerokie rozlewisko rzeka formuje kilka nurtów, które spadają w dół na skalnych progach. Wodospady rozpościerają się na szerokości około 100 m. Różnica poziomów wody w jej górnym i dolnym biegu wynosi ok. 25 m. Dzięki występującym w tym rejonie trawertynom woda w rzece i w wodospadach jest krystalicznie czysta i błękitna. U podnóża kaskad tworzy się duże rozlewisko nadające się do kąpieli, chociaż spadająca woda ma stosunkowo niską temperaturę.

015 CZUDNITE MOSTOWE W RODOPACH

Południowa Bułgaria, 70 km na południe od Płowdiw

Jednym z ciekawszych miejsc w Bułgarii są Czudnite Mostowe (dosł. piękne mosty) w Rodopach. Dwie monumentalne, naturalne konstrukcje powstały w wyniku geologicznego kataklizmu. Ogromna, wypłukana przez wodę wapienna jaskinia uległa zawaleniu najprawdopodobniej z powodu trzęsienia ziemi. Nowa arkadowa formacja przez lata była poddana działalności czynników atmosferycznych, które wyszlifowały jej powierzchnię. Oba mosty mają duże rozmiary – dłuższy osiąga 96 m długości i około 70 m wysokości, drugi jest nieco mniejszy (48 m wysokości). Przez środek skalnego łuku przepływa strumień górski, niestety, latem potok wysycha, dlatego malowniczy widok najlepiej podziwiać wiosną.

015

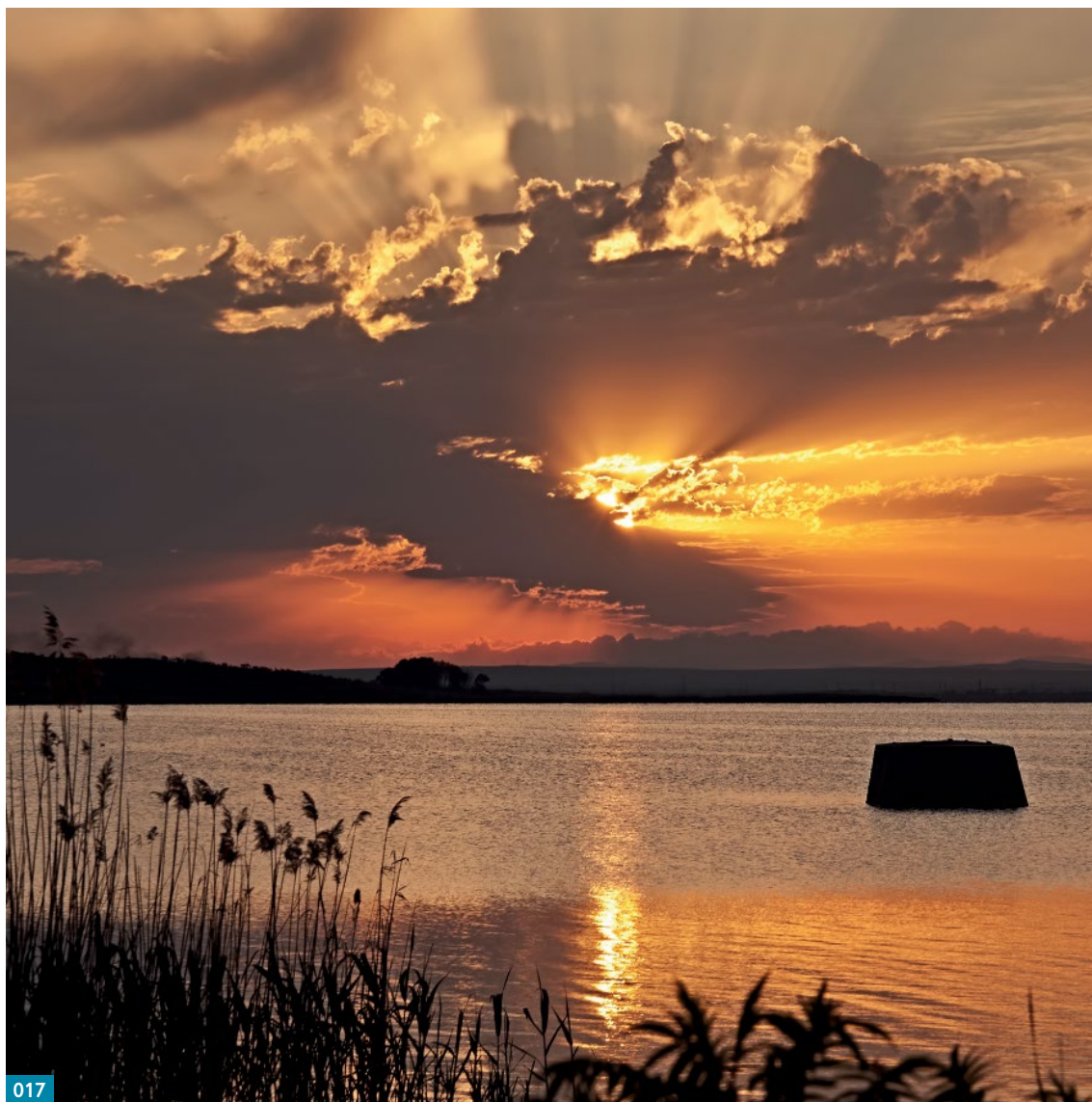

016

016 DOLINA RÓŻ

Środkowa Bułgaria, w okolicach miasta Kazanlyk, między Sredną Górą a Starą Płaniną

Bułgarska Dolina Róż to miejsce znane każdemu Europejczykowi z powodu produkowanego tu słynnego olejku różanego. Region ma niepowtarzalny urok, zwłaszcza w maju i czerwcu, kiedy kwitną róże. Zbiór delikatnych i cennych płatków przypomina winobranie w zachodnich rejonach Europy, a z tej okazji organizowane są tradycyjne imprezy. W lokalnych wioskach odbywają się wielkie festyny z poczęstunkiem i koncertami. Do wyprodukowania jednego kilograma olejku potrzeba 3 t płatków różanych, zatem zbiory muszą być ogromne i pracochłonne, bowiem płatki muszą być zbierane ręcznie.

017

017 JEZIORA BURGASKIE

Południowo-wschodnia Bułgaria, nad Zatoką Burgaską

Burgas to jedno z najważniejszych miast Bułgarii, znane głównie jako wakacyjny kurort. Sławę zawdzięcza dogodnemu położeniu na wybrzeżu, pomiędzy trzema jeziorami. Najważniejszym z nich jest jezioro Burgas, oddzielone od Morza Czarnego jedynie niewielkim fragmentem lądu, które stanowi największy śródlądowy zbiornik w kraju. Akwen ma około 27,60 km² i w najgłębszym miejscu osiąga 103 m. Jego wody cechują się niewielkim zasoleniem. Interesująca jest lokalna fauna, na którą składa się ponad 250 gatunków ptaków, w tym około 20% zagrożonych. Dwa pozostałe jeziora w okolicy to Atanasowskie i Mandreńskie. Oba reprezentują typ zbiorników lagunowych, co oznacza, że powstały w wyniku oddzielenia fragmentu morza przez ląd. Ponieważ do akwenów wpływają rzeki, ich zasolenie znacznie się zmniejszyło, jednak nadal nie można nazwać ich słodkowodnymi. Najbardziej słone jest Jezioro Atanasowskie, wciąż połączone z morzem.

018

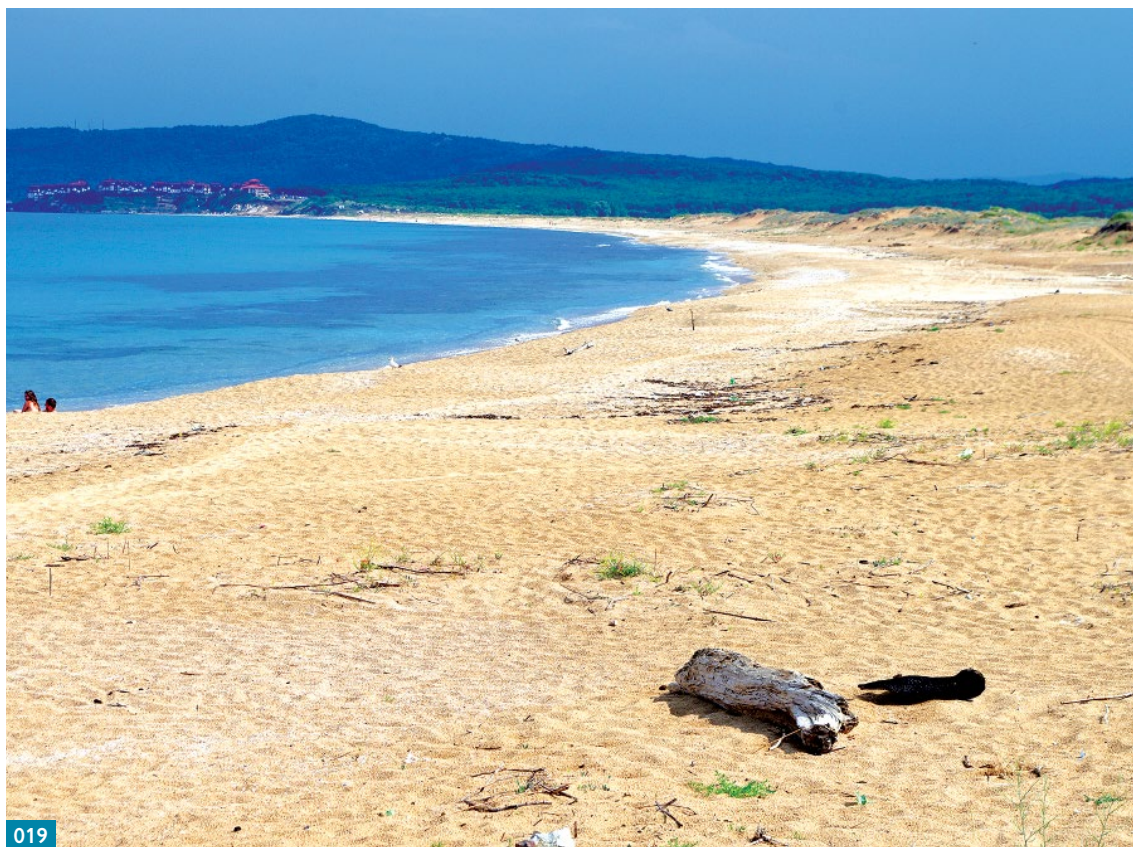
018 PARK NARODOWY PIRINU

Środkowa Bułgaria, centralna część gór Pirin

Pasma górskie Pirin rozpościera się na długości około 40 km. Na jego terenie powołano jeden z trzech bułgarskich terenów chronionych – Park Narodowy Pirinu – który obejmuje krajobraz górski o charakterze alpejskim wraz z lokalną specyficzną roślinnością i fauną. Najwyższym szczytem Pirinu jest Wichren o wysokości 2914 m n.p.m. Park założono w 1962 r. i początkowo obejmował obszar zaledwie 62 km², jednak w trosce o cenne środowisko w 1974 r. dwukrotnie go powiększono i obecnie zajmuje około 400 km². Pomimo surowego klimatu cały rejon charakteryzuje wyjątkowe bogactwo gatunkowe roślin, które sklasyfikowano w liczbie około 1300. Na obszarach leśnych pojawiają się objęte ochroną sosna czarna i biała. W lasach dominują świerki, sosny i jodły. W wyższych partiach górskich rozpościerają się tereny trawiaste z charakterystyczną roślinnością zielną, typową dla obszarów na tej wysokości. Faunę reprezentuje około 2100 bezkręgowców i 250 kręgowców.

018

019

019 PLAŻE W OKOLICACH PRIMORSKA

Południowo-wschodnia Bułgaria, w okolicach półwyspu nad Morzem Czarnym, w obwodzie Burgas

Pięćotysięczne Primorsko położone jest u stóp góry Strandža, na wrzynającym się w Morze Czarne półwyspie przypominającym kształtem głowę ogromnego krokodyla. Miasto z obu stron otoczone jest rozległymi plażami. Pokryte białym piaskiem wybrzeże łagodnie opada w stronę krystalicznego morza, którego woda osiąga temperaturę nawet 27°C. Łagodny klimat i spokojne wody przyciągają do Primorska miłośników wędkarstwa, do dyspozycji których są łodzie i stateczki zacumowane w porcie rybackim. Na północ od Primorska znajduje się malowniczy rezerwat przyrody rzeki Ropotamo, na którą można się wybrać w rejs taksówką wodną. Oprócz wielu gatunków ptactwa żyją tu także żółwie błotne, które uwielbiają zagrzebywać się w mokrym piasku nawet na plażach.

019

020 PRZYLĄDEK KALIAKRA

Północna część wybrzeża Bułgarii, blisko granicy z Rumunią

Klifowy przylądek Kaliakra (dosł. piękny) w najdalej wysuniętej na północ części bułgarskiego wybrzeża to dwukilometrowy pas malowniczego urwiska. Zarówno krajobraz tego miejsca, jak i lokalny ekosystem podlegają ścisłej ochronie. Zbudowane z czerwonego piaskowca wielowarstwowe klify Kaliakry mają nawet 70 m wysokości. Schodzące pionowo do morza skały urozmaicają liczne grotty i jaskinie. W ciepłych wodach Morza Czarnego żyje bogata fauna morska, czasem można zobaczyć nawet delfiny. Okolice poza niekwestionowanymi walorami przyrodniczymi może się poszczycić również licznymi ruinami dawnych fortec, malowniczo usytuowanymi na stromych skałach.

021 REZERWAT PRZYRODY SREBYRNA

Południowa część Bułgarii, 2 km na południe od Dunaju, przy granicy z Rumunią

Sercem rezerwatu przyrody Srebyrna jest średniej wielkości jezioro o tej samej nazwie, usytuowane niedaleko Silistry, w pobliżu Dunaju. Rezerwat zajmuje powierzchnię 600 ha, na którą składają się jezioro oraz przyległe podmokłe tereny. Płytkie wody o głębokości od 1 do 3 m są idealnym środowiskiem dla ptaków, które zatrzymują się tu podczas sezonowych wędrówek. Kilkanaście gatunków ryb żyjących w płytkim jeziorze stanowi łatwy łup dla kormoranów, pelikanów i czapli. W okolicy zbiornika pojawiają się także rzadkie gatunki roślin szuwarowych.

020

021

022 SIEDEM RILSKICH JEZIOR

Północno-zachodnia część pasma Riły, na wysokości od 2100 do 2500 m n.p.m.

Polodowcowe Jeziora Rilskie zaliczają się do największych turystycznych i przyrodniczych atrakcji Bułgarii. Na zespół składa się siedem niewielkich zbiorników wodnych o kryształicznie czystej wodzie, usytuowanych w górach na wysokości od 2100 do 2500 m n.p.m. Wszystkie są połączone w jeden kaskadowy system, dzięki któremu woda stale spływa do niższych jeziorek i tworzy przy tym małownicze niewielkie wodospady. Każde z jeziorek jest inne pod względem kształtu, kolorystyki tafli wodnej i otaczającej go przyrody. Z tego powodu nadano im nazwy: Łża, Oko, Rybne, Dolne, Nerka, Botaniczne i Bliźniak. W całym zespole najciekawsze jest okrągłe Oko, ponieważ uważa się je za najgłębsze jezioro cyrkowe w Bułgarii. Oko ma 37,5 m głębokości i cechuje się wyjątkowo ciemną, niemal granatową taflą wody. System zbiorników kończy się najniżej usytuowanym Jeziorem Dolnym, z którego wypływa rzeka Dżerman.

022

023

023 STOBskie PIRAMIDY

Zachodnia część gór Riła, 80 km na południowy zachód od Sofii, w pobliżu Riłskiego Monastynu

Stobskie Piramidy to jedna z najbardziej spektakularnych formacji, jakie można spotkać w Bułgarii. Szczególnie zachwycająco prezentuje się widok od strony rzeki, ponieważ skalne ściany zdają się wyrastać wprost z wody. Stobskie Piramidy w górach Riła to ogromne skupisko ciasno przylegających do siebie skalnych słupów o wysokości od 6 do 12 m. Każda z piramid ma inny kształt – można tu zobaczyć zarówno zaokrąglone szczyty, jak i ostre iglice. Charakterystyczne są też szerokie, połączone ze sobą podstawy piramid. Te charakterystyczne formacje częściej pojawiają się na stokach północnych, co wiąże się z panującymi tam niższymi temperaturami i mniejszym nasłonecznieniem. Wpływająca do szczelin skalnych woda zamarza, przez co powiększa swoją objętość i rozsadza ściany masywu. Piramidy cechują się różnorodnością kolorystyczną i przyjmują barwy od jasnej żółci po czerwień i ciemny brąz.

023

024 PARK KRAJOBRAZOWY BIOKOVO

Środkowa część wybrzeża dalmatyńskiego

Połączenie gór i morza zawsze tworzyło urokliwą kompozycję. Taki krajobraz można podziwiać w parku krajobrazowym Biokovo, który obejmuje masyw górski o tej samej nazwie rozpościerający się na długości 36 km oraz szerokości 9,5 km wzdłuż wybrzeża Morza Adriatyckiego. Pasmo ograniczają: rzeka Neretwa, linia brzegowa morza, góra Omiszka oraz dolina Dupci. W wapiennych skałach gór Biokovo w wyniku procesów krasowych powstały liczne jaskinie i głębokie, wąskie wąwozy. Najwyższym szczytem jest Sveti Jure (1764 m n.p.m.), na którym zimą zalega śnieg. Dominujące formacje roślinne to lasy i murawy. Świat zwierząt reprezentują typowo górskie gatunki, jak kozice i muflony. Pojawia się również orzeł przedni. Wiosną i latem można zaobserwować barwne motyle i liczne gady. Teren parku został przystosowany do uprawiania sportów rowerowych i wspinaczkowych.

024

025

025 PARK NARODOWY BRIJUNI

Południowo-zachodnie wybrzeża półwyspu Istria

Chorwacja pod względem przyrodniczym jest krajem bardzo zróżnicowanym. Można tu znaleźć zarówno tereny porośnięte bujną i bogatą w gatunki roślinnością, jak i suche, kamieniste pustkowia ze skąpyimi trawami. W jednym z ciekawszych i cennych przyrodniczo rejonów kraju w 1983 r. założono park narodowy obejmujący kilkadziesiąt wysp archipelagu, w którym ochronie podlega lokalna flora. Tereny porastają m.in. lasy dębowe, a także greckie jodły i eukaliptusy, cedry i wiele innych egzotycznych gatunków. W bogatym leśnym środowisku i na obrzeżach wysepek żyje mnóstwo gatunków ptaków, m.in. mewy i kormorany. Obecność ssaków to efekt celowego wprowadzania na te tereny zwierzyny łownej. Popularne są sarny, zające i jelenie. W parku odkryto ślady dinozaurów, a także starożytne ruiny rzymskie.

025

026

026 PARK NARODOWY MLJET

Południowa Chorwacja, na północy zachód
od Dubrownika

Park Narodowy Mljet obejmuje znaczną część wyspy o tej samej nazwie. Dzięki ochronie tego terenu zapewnione są odpowiednie warunki dla rozwoju różnorodnych roślin i zwierząt, zarówno w środowisku wodnym, jak i lądowym. Okolice głównej wyspy urozmaicona jest niewielkimi wysepkami, które dopełniają biologiczną różnorodność regionu. W rejonie parku znajdują się dwa jeziora słonowodne – Malo Jezero o powierzchni 24 ha i głębokości do 24 m oraz 145-hektarowe Veliko Jezero o głębokości do 46 m. Słona woda w zbiornikach jest efektem ich połączenia z morzem za pomocą sztucznych kanałów, dzięki którym w akwenach stale odbywa się wymiana wód. Jeziora charakteryzują się bogatą populacją ostrzyg i wysokimi temperaturami wody. Na większym z nich znajduje się też Wyspa św. Marii, na której odnaleziono ruiny dawnej rzymskiej twierdzy.

026

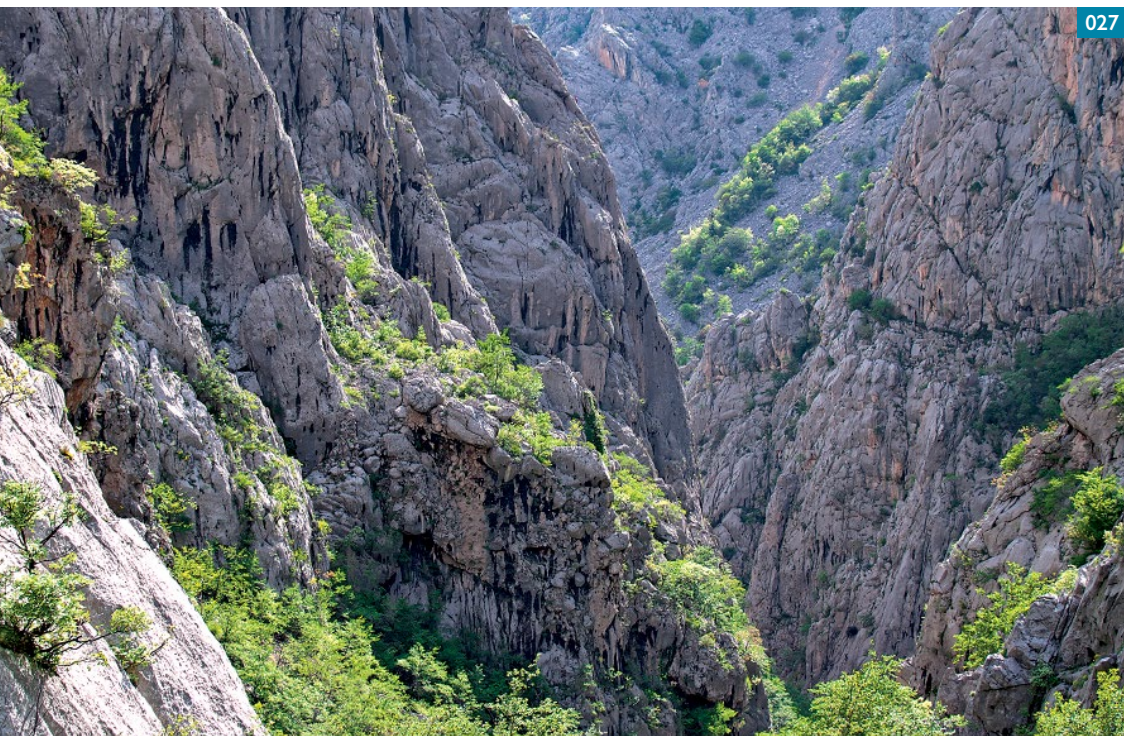

027 PARK NARODOWY PAKLENICA

Północna Dalmacja, w górach Velebit, niedaleko
wybrzeża Morza Adriatyckiego

Chorwacki Park Narodowy Paklenica obejmuje górskie tereny rozpościerające się na powierzchni 3657 ha w paśmie Velebit (Vaganski Wierch, 1757 m n.p.m.; Sveto Brdo, 1753 m n.p.m.) i przylegających do niego dolinach. Większość formacji to formy krasowe, wyłobione przez wodę w miękkich wapieniach. Najciekawszy jest rejon Kanału Velebitskiego, w którym dominują białe wapienne ostańce i skały o wysokości nawet 1800 m n.p.m. Równie malownicze są kaniony Velika i Mala Paklenica. Cały obszar parku poprzecinany jest rzeczkami i strumieniami, czasem spadającymi wysokimi kaskadami po wapiennych skałach. Rodzaj roślinności w tym rejonie uzależniony jest od wysokości – na dole dominują lasy dębowo-grabowe, wyżej rosną lasy dębowo-bukowe oraz iglaste z przewagą sosny czarnej. Odnotowano także około 1000 gatunków roślin zielnych, w tym wielu kwitnących. Z rzadszych gatunków zwierząt żyją tu kozice, salamandry i myszolowy.

028

028

028 PARK NARODOWY JEZIOR PLITWICKICH

Środkowa Chorwacja, około 140 kilometrów od Zagrzebia

Jeziora Plitwickie to najbardziej znany chorwacki park narodowy, powołany w 1949 r. Dzięki unikatowym wartościom krajobrazowym i przyrodniczym obszar został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Na objęty ochroną zespół składa się 16 jezior wraz z łączącymi je rzekami, strumykami i wodospadami, tworzącymi razem jeden wielki ekosystemem wodno-lądowy. Teren parku o powierzchni około 295 km² został podzielony na dwa rejony. W skład Górnych Jezior wchodzi 12 akwenów, pozostałe znajdują się w strefie Dolnych Jezior. Większość formacji na tym terenie powstała w wyniku procesów krasowych. Białe skały wapienne pod wpływem czynników naturalnych formowane były w jeziorne niecki, a jasny kolor tworzących je skał stanowi idealny kontrast dla lazurowej wody bogatej w minerały. Niekwestionowaną wartość stanowi także lokalna flora i fauna. Szczególnej ochronie podlega roślinność śródziemnomorska oraz lasy jodłowo-bukowe nazywane Puszcą Dynarską. W parku żyją rysie, dziki i niedźwiedzie.

029 RZĘKA CETINA

Środkowa Chorwacja, w Górach Dynarskich

Cetina nie zalicza się do długich rzek, bowiem od źródeł do ujścia ma tylko 105 km, ale nawet na tym krótkim odcinku tworzy wiele malowniczych zakątków. Dzięki ciekawie ukształtowanej dolinie jest popularnym miejscem uprawiania raftingu. Źródła Cetiny znajdują się na stokach masywu Dinara, na wysokości 385 m n.p.m. Koryto rzeki przecina skalne łańcuchy, doliny i wąwozy. Tempo nurtu przyspieszają znaczne różnice poziomów oraz wąskie koryto. Pomiedzy górami Dinara i Svilaja Cetina rzeka tworzy rozlewisko, które umożliwiło budowę elektrowni wodnej. Na początkowym odcinku, w obszarze górskim, Cetina ma aż sześć przełomów. Ujście rzeki znajduje się w malowniczym kanionie pomiędzy Mosorem i Rogoznicą. Na uwagę zasługuje także przyroda. W bystrej wodzie żyje wiele gatunków ryb typowych dla górskich strumieni, w tym jesiotr adriatycki i endemiczny jelec cetiński.

029

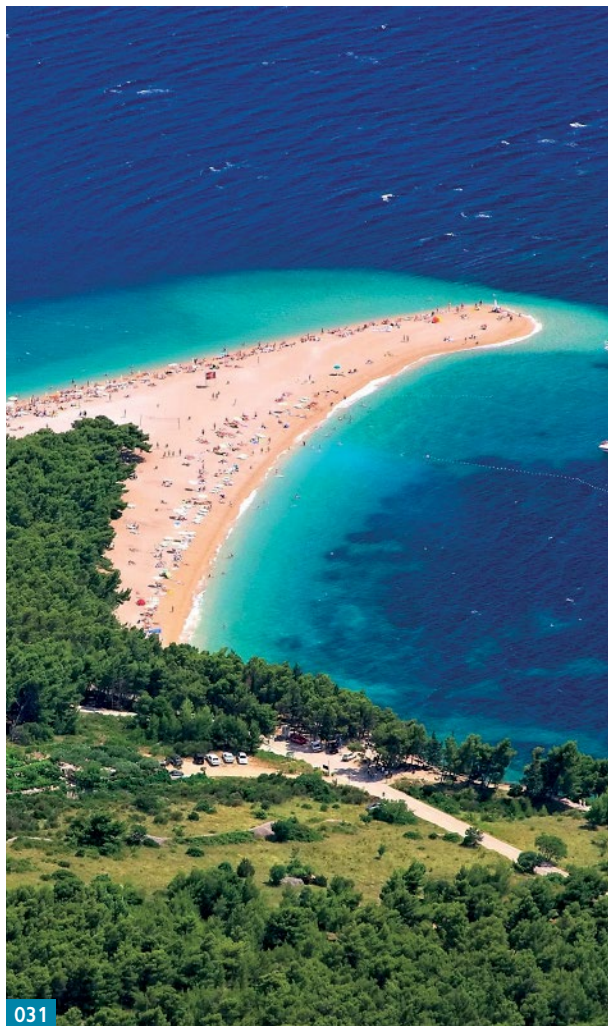

030

030 RZĘKA KRKA

Zachodnia Chorwacja, od Gór Dynarskich do Adriatyku

Najpiękniejszą i jedną z najpotężniejszych rzek Chorwacji jest Krka o długości zaledwie 73 km. Wypływa z masywu Dina-
ra, znajdującego się na granicy Chorwacji i Bośni, przemierza
Chorwację i uchodzi do Morza Adriatyckiego w rejonie Szy-
benika. Po drodze pokonuje różnice 242 m wysokości, two-
rząc wodospady: Bilusić buk, Prljen buk, Manojlovac, Rošn-
jak, Miljacka slap, Roški slap i największy oraz najstawniejszy
z nich – Skradinski buk o wysokości około 45 m. Zjawiska
krasowe obserwowane na rzece, zwłaszcza martwica kraso-
wa przy wodospadach, czynią z niej wyjątkowy cud natury.
Związki wapnia, które wytrącają się z wody i osadzają na
roślinach, zmieniają je w skały, które nakładają się na siebie,
formują tarasy, a następnie wyspy lub wodospady. W rzece
żyją liczne gatunki ryb, m.in. pstragi potokowe, brzany i kieł-
bie, na skałach wygrzewają się żmije lewantyńskie i jasz-
czurki zielone. Spośród awifauny liczni są przedstawiciele
orłów przednich, sępów płowych i rorogów górskich. Aby
chronić niezwykłą przyrodę środkowego i dolnego biegu
rzeki, w 1985 r. powołano na tym terenie Park Narodowy
Rzeki Krka o powierzchni przekraczającej 100 km².

031

031 WYSPA BRAČ

W pobliżu wybrzeża środkowej Dalmacji

Niewiele miejsc w Europie oferuje turystom tak szeroką
gamę atrakcji wypoczynkowych, jak chorwacka wyspa
Brač. Przybrzeżne wody są wręcz stworzone dla surferów
i żeglarzy. Vidova Góra, najwyższy szczyt na adriatyckich
wyspach, to ulubione miejsce spotkań paralotniarzy.
Okoliczne wzniesienia i Jaskinie Dragonja przyciągają
miłośników wspinaczki, a zielone lasy porastające wyspę
to raj dla myśliwych. Największą atrakcją jest Złoty Róg
– malownicza plaża na piaszczystym cyplu, który zmie-
nia swój kształt w zależności od tego, z jakiego kierunku
więcej morskie wiatry.

032 PÓŁWYSEP AKAMAS

Najdalej na zachód wysunięta część Cypru

Przyroda na Cyprze tworzy niepowtarzalne krajobrazy, na które składają się naturalne formacje skalne i bujna, nieskażona przez człowieka roślinność. Niewątpliwym atutem tego miejsca jest ciepły klimat, który umożliwia rozwój egzotycznych roślin i zwierząt, również w środowisku wodnym. Jednym z najpiękniejszych zakątków wyspy jest półwysep Akamas. Urozmaicone półkami skalnymi i cyplami wybrzeża klifowe mają tu monumentalne rozmiary. U podnóża klifów rozpościerają się zaciszne piaszczyste plaże. Świat roślin reprezentuje około 530 gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych. Powszechnie występują sosny, tworzące jednogatunkowe lasy, a także rzadkie łąkowe storczyki. Na półwyspie zaobserwowano około 170 gatunków ptaków wędrownych. W nielicznych wioskach mieszkali przede wszystkim Turcy cypryjscy, którzy po podziale wyspy przenieśli się do części północnej.

032

032

033

033 PLAŻA PAFOS

Południowo-zachodnie wybrzeże Cypru

Według starożytnych podań to właśnie tutaj, na wapiennej skale u wybrzeży Pafos wynurzyła się z morskiej piany Afrodyta. Bogini piękna i miłości opalała się na tutejszej plaży i spacerowała w objęciach swojego kochanka, Adonisa. Starożytna legenda sprawia, że Pafos jest ulubionym miejscem zakochanych. Zgodnie z tradycją przybysze wypowiadają swoje życzenia w intencji ich spełnienia zawieszając białe chusteczki na gałęziach drzew marzeń rosnących wokół plaży. Podobno odnalezienie na plaży kamienia w kształcie serca przypieczętuje dogonną miłość kochanków. Wielu zabiera na pamiątkę białe otoczaki, którymi pokryty jest brzeg, ale według mieszkańców nie jest to zbyt rozsądne. Podobno kamienie zabrane z plaży Afrodyty powodują bezsenność i lepiej zostawić je na ich właściwym miejscu.

034

034 WĄWÓZ AVAKAS

Północno-zachodnia część Cypru, około 20 km na północ od Pafos

W południowo-zachodniej części półwyspu Akamas usytuowany jest malowniczy wąwóz Avakas. Kanion został wyrzeźbiony w skałach przez maleńką rzekę Avgas. Długość skalnego jaru ma około 3 km, a jego szerokość nie przekracza 4 m. Ściany kanionu sięgają nawet 30 m wysokości. Latem wąwóz jest całkiem suchy, ale wiosną wody rzeki są głębokie, a nurt bardzo silny i wzburzony. Taka sytuacja jest także możliwa po silnych opadach, dlatego przed wejściem do kanionu ustawione są tablice z ostrzeżeniami dla turystów. W pobliżu jaru rośnie wiele ciekawych odmian flory, m.in. drzewa figowe (*Centaurea akamantis*), spotykane tylko w tym miejscu. W okolicy żyją kozy, które lubią spacerować po stromych ścianach wąwozu, dlatego podczas spacerów zalecane jest zachowanie ostrożności ze względu na spadające kamienie.

035

035 CRNO JEZERO

Północna Czarnogóra, góry Durmitor

Czarnogóra to kraj ukształtowany przez lodowiec. Na większości jego terytorium rozpościerają się pasma górskie o znacznej wysokości. Jedną z polodowcowych form jest Crno Jezero, niezbyt duży zbiornik wodny ulokowany jest w paśmie Durmitor na wysokości 1416 m n.p.m. Krystalicznie czyste wody i okoliczna przyroda tworzą malowniczy krajobraz, niezamącony dużą liczbą turystów. Niezwykle interesujące jest występujące tu sezonowe zjawisko, podczas którego z jednego jeziora tworzą się dwa. W rzeczywistości Crno Jezero to dwie polodowcowe niecki wypełnione wodą i połączone wąską, płytką cieśniną. Latem, kiedy temperatura powietrza wzrasta, nasila się parowanie wody. Cieśnina wysycha i tym samym oddziela dwa zbiorniki – Veliko Jezero o długości 855 m i szerokości 615 m oraz Malo Jezero o długości 605 m i szerokości 400 m. Większy zbiornik osiąga głębokość do 24,5 m, a mniejszy do 49,1 m. Maksymalna długość całego jeziora wynosi 1155 m.

035

036

036 PARK NARODOWY DURMITOR

Północna Czarnogóra, w pobliżu w miejscowości Žabljak

Park Narodowy Durmitor obejmuje obszar gór wapiennych, przez które płynie rzeka Tara. W trakcie przeciskania się przez miękkie skały, na przestrzeni wielu milionów lat, woda wypłukała tu monumentalny wąwóz, którego głębokość osiąga nawet 1300 m. Kanion rzeki wchodzi w skład Parku Narodowego Durmitor i jako jeden z czynników kreuje ekosystem regionu. Obszar parku wyróżnia się licznymi formami krasowymi, wąwozami, jaskiniami, oraz ciekawymi formacjami skalnymi. Równie ciekawa jest naturalna przyroda typowa dla górskich obszarów i klimatu. Rosną tu przede wszystkim lasy sosnowe i mieszane z przewagą buków, występuje także wiele roślin endemicznych. Pojawiają się niedźwiedzie i rysie. Park Narodowy Durmitor powstał w 1952 r., w 1978 r. do terenów chronionych dodano przełom Tary i Jezioro Zabojskie. Obecnie park zajmuje 321 km². Kanion Tary, o długości około 100 km, to ewenement na skalę europejską. Przez rzekę przerzucony jest jeden z najwyższych mostów świata, a obszar w 1980 r. został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO.

036

037 BOZKOWSKIE JASKINIE DOLOMITOWE

Północne Czechy, na północ od wsi Bozkov
w regionie Liberec

Skały dolomitowe w okolicach Bozkova to jedne z najpiękniejszych formacji geologicznych na terenie Czech. Fantazyjnie ukształtowany krajobraz powstał w efekcie naturalnych procesów, które zachodziły na tym terenie przez miliony lat. Na tym obszarze natura stworzyła system jaskiń o niepowtarzalnych wnętrzach. Odkryto go przypadkiem około 70 lat temu podczas prac górniczych. Całkowita długość korytarzy wynosi ponad 1100 m, z czego około 450 m jest udostępnionych do zwiedzania. System, uważany za arcydzieło natury, to jedna z największych form tego typu na terenie Czech. Wyjątkową wartością podziemnego kompleksu są obficie występujące tu naciekowe listwy skalne i występy pokrywające sufit oraz ściany, a także niewielkie podziemne jeziorka, w tym największe w kraju. Jego woda ma niezwykle błękitne zabarwienie i jest kryształowo czysta. Inne spotykane tu formacje to naciekowe stalaktyty i stalagmity.

037

038 CZESKI RAJ

Północne Czechy, 100 km na północny wschód od Pragi

Czeski Raj, kraina granicząca z pasmem Gór Izerskich oraz Karkonoszy, w pełni zasługuje na swoją nazwę. Jest to jeden z najpiękniejszych zakątków kraju, z niezwyklejmi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Na obszarze 181,5 km² znajduje się zarówno piękna naturalna przyroda, jak i zapierające dech skalne miasta, a także zamki Hrubá Skála i Krost. Roślinność reprezentują głównie lasy z przewagą sosny, mokradła i jeziora oraz bogate gatunkowo łąki. Ozdobą Czeskiego Raju są też skalne miasta, niezwykle formacje przypominające ustawione obok siebie gigantyczne wieżowce, połączone mostami i wąskimi ścieżkami. Najbardziej znane są Prachovské skály, Klokočské, Betlémské skály i Hruboskalsko, ale w całej okolicy jest ich znacznie więcej.

038

038

039 JASKINIE KRASU MORAWSKIEGO

Wschodnie Czechy, w kraju południowomorawskim, na północ od Brna

Czeska przyroda, dzięki warunkom strefy umiarkowanej, jest wyjątkowo piękna i zróżnicowana. Urozmaicają ją imponujące formacje geologiczne, szczególnie bogate w formy na obszarze Krasu Morawskiego. Teren ten zbudowany jest z miękkich skał wapiennych, podatnych na kształtowanie przez wodę i wiatry, dzięki czemu licznie występują tu jaskinie, m.in. słynny kompleks Punkevní. Zespół podziemnych grot składa się z wielu sal i ciągu korytarzy urozmaiconych niespotykanymi formacjami naciekowymi. Do jaskiń prowadzi wejście w ścianie kanionu Pustý žleb. Najciekawszymi salami w systemie są Přední dóm, z gigantycznym stalaktytem Strážce, oraz Hlinité síně i Střední dóm. Stalagmitowy korytarz prowadzi do ostatniej sali, skąd schodzi się do jednej z najslawniejszych jaskiń Morawskiego Krasu – Macochy. Od olbrzymiej przepaści dalsza wycieczka możliwa jest tylko łódką po podziemnej rzece Punkvi.

039

040 KARKONOSKI PARK NARODOWY

Północne Czechy, przy granicy z Polską

W Karkonoskim Parku Narodowym w Czechach ochronie podlega zarówno przyroda, jak i naturalny krajobraz. Na części terenu ustanowiono także rezerwat biosfery. Powierzchnia parku po stronie czeskiej to 36 tys. ha. Otulinę wyznaczono na powierzchni około 55 tys. ha. Ukształtowanie terenu jest efektem ruchów górotwórczych w plejstocenie, a duży wpływ na rzeźbę miały zlodowacenia. Najciekawszymi obiektami przyrody nieożywionej są rozległe zrównania grzbietów, granitowe skałki, kotły polodowcowe i wodospady. Pośród flory warto zwrócić uwagę na torfowiska wysokie, zarośla kosodrzewiny w piętrze subalpejskim i wyraźny piętrowy podział lasów, przywracany do składu pierwotnego po wielowiekowych wyrębach, wypasach i kłęskach ekologicznych. Ze zwierząt atrakcję stanowią muflony górskie, z ptaków sóweczka, włośnatka i typowo górskie gatunki, jak siwerniak, płochacz halny i drożd obrożny.

041 PARK NARODOWY CZESKA SZWAJCARIA

Północne Czechy, 120 km na północ od Pragi

Czeska Szwajcaria na Wyżynie Dieczyńskiej stanowi fragment (79 km² powierzchni) obszaru chronionego krajobrazu Łąbskie Piaskowce. Cechą charakterystyczną regionu są niecodzienne formacje skalne kształtowane przez miliony lat w miękkich skałach przez naturalne czynniki. Powstały tu specyficzne skalne miasta utworzone z pojedynczych gigantycznych bloków piaskowca i twardych skał bazaltowych. W pobliżu potoku Bílého występują również formacje wapienne z epoki jurajskiej. Różnorodność form skalnych jest ogromna, począwszy od wąskich i głębokich parowów po pojedyncze iglice. Najbardziej charakterystyczna jest ogromna skalna Brama Pravčicka, największy naturalny skalny most w Europie. Formacje roślinne to głównie lasy sosnowe, z domieszką brzozy i klonu, a także paprocie i porosty oraz wiele zimnolubnych ziół.

040

041

042 REZERWAT PRZYRODY PANSKÁ SKALA

Północne Czechy, 60 km na północny wschód
od Litomierzyc

Rezerwat przyrody Panská skala to niezwykle miejsce w okolicy Kamienického Šzenowa, w którym na powierzchni 1,26 ha znajduje się tylko jedna formacja skalna składająca się z szeregu pionowych kolumn o przekroju sześcioboku, które wyglądają jak niezwykle organy o setkach różnej długości pieszczatek. Wysokość tej geologicznej ciekawostki wynosi 595 m n.p.m. Skalna forma powstała około 30 mln lat temu na skutek wybuchu wulkanu. Niezwykle gorąca lava – prawdopodobnie pochodząca z głębokości około 30 km – w wyniku chłodzenia i kurczenia ciekłego materiału skalnego pękała, formując 12-metrowe kolumny. W pobliżu ukształtowała się również niecka, obecnie wypełniona wodą i tworząca małe jezioro. Teren objęto ochroną w rezerwacie, jednym z najstarszych w Czechach.

042

043 ARCHIPELAG ERTHOLMENE

Na północny wschód od miasta Gudhjem na Bornholmie
i na północ od Kołobrzegu

Dania jest krajem w przeważającej części położonym na wyspach o licznych walorach kulturowo-przyrodniczych. Jednym z takich miejsc jest archipelag Ertholmene, usytuowany w odległości około 10 mil morskich od Bornholmu. Wysepki zamieszkuje zaledwie 100 osób. Główne wyspy to Christiansø o powierzchni 22,3 ha, Græsholm – 9 ha, Frederiksø – 4 ha oraz nieprzekraczające 0,4 ha Østerskær, Lilleø, Storeø, Tat i Tyveskær. Całkowity obszar archipelagu to 1256 ha. Na uwagę zasługuje lokalna przyroda. Liczba gatunków zwierząt i roślin jest niewielka, ale znaczny ich procent to endemity lub gatunki bardzo rzadkie. Szczególnie liczna jest kolonia ptaków wodno-błotnych. Występują liczne gatunki płazów, a także foki i morswiny. Wśród roślin wyróżnia się wiele gatunków wrzosów. Część archipelagu objęta jest rezerwatem. W niewielkich wioskach na głównych wyspach można zobaczyć kilka ciekawych zabytków architektonicznych.

043

043

044 BORNHOLM

Południowo-zachodnia część Bałtyku

Wyspa na Bałtyku u wschodnich wybrzeży Szwecji nazywana jest Majorką Północy z powodu dużego nastożecznienia. Łagodny klimat i niezwykła przyroda, idealne miejsca do wędrowania, a także bogata infrastruktura przyciągają tu wielu turystów. Bornholm jest stworzony dla osób, które kochają aktywny wypoczynek. Wyspa w większości ma charakter nizinny, a teren tylko w niewielu miejscach jest pagórkowaty, dlatego jest to idealne miejsce dla rowerzystów. Na Bornholmie znajdują się dwa porty umożliwiające podróżowanie na kontynent i rejsy wycieczkowe. Na wyspie można podziwiać różnorodne krajobrazy, począwszy od malowniczych klifów przez stary las Almindingen po piękne plaże na południu. Każdy może tu znaleźć coś dla siebie – usatysfakcjonowani będą amatorzy kąpeli słonecznych i spacerów, wycieczek rowerowych, łowienia ryb, żeglowania, a nawet gry w golfa.

044

044

045 FIORD LODOWY ILULISSAT NA GRENLANDII

Zachodnia Grenlandia, nad zatoką Disko, 250 km na północ od Koła Arktycznego

Fiord Ilulissat usytuowany jest w pobliżu miasta o tej samej nazwie, która oznacza górę lodową. Do zatoki uchodzi lodowiec Sermeq Kujalleq, jeden z nielicznych, dzięki któremu pokrywa lodowa Grenlandii trafia do morza. Jest on również zaliczany do najbardziej aktywnych i najszybciej przemieszczających się lodowców na świecie (19 m/dzień). Każdego roku powiększa się o ponad 35 km³ lodu. Badania prowadzone na tym obszarze od ponad 250 lat pomogły zrozumieć m.in. przebieg zmian klimatu i procesy glaciologiczne. Krajobraz regionu zdominowany jest przez olbrzymią powierzchnię wody usianą wielkimi bryłami lodu odłamanymi od lodowca (cielenie się lodowców), dryfującymi przez wiele miesięcy po całym obszarze fiordu.

045

045

046 SKAŁA JONS KAPEL

Dania, południowo-zachodnia części wyspy Bornholm

Ciekawostką krajobrazową wyspy Bornholm są niecodzienne formacje skalne i charakterystyczne dla tego rejonu klifowe wybrzeża. Wśród malowniczych zakątków wyróżnia się kaplica Jons Kapel, czyli formacja geologiczna uformowana przez naturalne czynniki erozyjne. Dzięki wyjątkowo miękkim skałom występującym na tym terenie powstało kilka pieczar, z którymi wiążą się legendy. Według tradycji w jednej z grot mieszkał mnich Jon, który krzewił chrześcijaństwo wśród bornholmskich marynarzy. Dziś do jego groty-kaplicy prowadzą wykute w skale schodki, które umożliwiają pielgrzymom i turystom zwiedzanie przybytku. Poza jaskinią na uwagę zasługuje też najbliższa okolica z malowniczymi pejzażami i różnorodną roślinnością. Ponad 10 tys. lat temu obszar wyspy był pokryty lodowcem, który przyczynił się do powstania specyficznych gleb, odpowiednich dla roślin o niskich wymaganiach. W dolinie występuje wilgotny mikroklimat, dzięki któremu intensywnie rozwijają się gatunki paproci, ziół, bluszczu i jarzębiny. Gdzieniegdzie pojawiają się też kwitnące storczyki i anemony.

046

047 PARK NARODOWY LAHEMAA

Północna Estonia, nad Zatoką Fińską

Park Narodowy Lahemaa rozpościera się na typowo podmokłym i bagiennym obszarze wybrzeża Morza Bałtyckiego oraz obejmuje liczne niewielkie przybrzeżne wyspy. Na uwagę zasługuje linia brzegowa urozmaicona przez m.in. półwyspy: Juminda, Pärispea, Käsnu i Vergi, oraz kilka malowniczych zatok. Jest to idealne miejsce dla ptaków, które niepodzielnie panują na tym terenie. Obszar o płaskim oraz morenowym ukształtowaniu powierzchni w przeważającej części porastają lasy z dominacją gatunków liściastych. Po między terenami leśnymi rozpościerają się niewielkie podmokłe polany, duże bagienne łąki oraz pojedyncze jeziora. Lokalna przyroda cechuje się dużym bogactwem roślin charakterystycznych dla bagien i zbiorników wodnych. Zajmujący powierzchnię 725 km² park to także dom dla wielu zwierząt i największy obszar chroniony na terenie Estonii.

047

